

BIOGRAFIA JOSEP GALAN CASTAÑ

“Militat omnis amans”

Josep Galán Castañ,(1948-2005) neix a Fraga (Osca). Estudia al Seminari Diocesà de Lleida i acaba el batxillerat a Fraga. Estudia Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, el treball de finalització de carrera serà *“El habla de Fraga”*. Fragatino de pro, activista cultural amb Fraga “avant tout”, la seva gran preocupació vital, inicia el que ha estat el fil conductor de la seva vida laboral i personal: la dignificació de la llengua catalana amb un afany de totalitat, ho vol tot, la llengua i la cultura encastada en ella com un detectiu a la recerca de la paraula perduda.

Sabem que li angoixava veure com moltes paraules que “les dones de les faldetes” conservaven, es perdien, com les fulles cauen de manera implacable a la tardor, paradoxalment és el mes de la seva mort, un joc de la vida i l'atzar; paraules com a trossos irrecuperables d'un passat proper. Ell les cuidava i acarona, sempre portava trossets de paper en les seves butxaques on anotava els seus descobriments i somiava amb recuperar-les de la seva extinció immediata. Un antropòleg compromès amb la seva terra i els seus orígens.

Prova d'això, la tenim en la seva producció literària i investigadora, Fraga és el cosmos des d'on Josep s'acosta al món, és el seu món vital:

1983, “Mort a l’Almodí”, novela que discorre en Fraga

1985, Estudis lèxics de la parla de Fraga

1987, Refranyer fragatí

1993, Les cançons de la nostra gent
1994, Les motades de Fraga
1995, Estudi descriptiu de la parla de Fraga
1997, Lèxic esmorteït de la parla de Fraga
2003, Modismes i frases fetes de la parla de Fraga

Fraga, la seva gran passió, passió de cavaller militant, “militat omnis amans”, ja ho havia escrit Ovidi al primer llibre dels Amors, l'amant és un soldat, un militant, llenguatge que usaven els cavallers quan parlaven de dones en les tendes de campanya en paraules de Martín de Riquer en referir-se al Tirant el Blanc, obra universal de cavalleria. Josep entendia la relació verbal amb el món com una estratègia bèl·lica de defensa:

“Si no amamos nuestra lengua no nos respetarán y tendremos los días contados como pueblo”

Josep Galán

Un autèntic Tirant, un Quixot en la cerca de la seva Carmesina i Dulcinea errants, la seva Fraga amantíssima i benvolguíssima, per salvar-la del desamor i retornar-li el respecte i la dignitat que mereixen; l'amor necessita una conquesta i estratègies de seducció. Josep, sempre ha estat guerrer, necessitava guanyar la batalla per a la seva terra i la seva llengua, compromès com estava fins a la medul·la, si no, no hagués estat un cavaller complet.

Seductor nat contagia el seu entusiasme i esperit a les institucions i associacions amb les quals col·labora, Institut d'Estudis Altoaragoneses, filial de l'Institut d'Estudis del Baix Cinca que tan eficaçment dirigeix, de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, de l'Institut d'Estudis Catalans del mateix Ajuntament de Garrotxa de qui rep la distinció honorífica el 23 d'abril de 1994.

Josep, ha sabut ser pont, llaç i nexa entre dues comunitats; Aragó i Catalunya, amb les quals compartim història comuna i llengua, orgullós del seu origen aragonès i fragatino. Tot un exemple!

Davant això, no podem més que rendir el nostre més sincer homenatge a l'home, al ciutadà, al cavaller, al gentil home enamorat de la lletra i la paraula i agrair-li la seva passió i fidelitat a la llengua materna, la que María Castañ, la seva mare, M^a *la Manota*, li ha ensenyat i manifestar el compromís de seguir treballant perquè els drets lingüístics dels ciutadans de la franja puguin veure's reconeguts al nostre territori.

Autora: Carme Alcover Pinós. 2006